

Rechtuur der Afdeeling Antwerpen voor 1882-1883.

A. MICHIELS, *voorzitter*; MAX ROOSES, *tweede voorzitter*; FLOR. VAN DER VEN, *schrijver*; JOZ. BOSIERS, *tweede schrijver*; H. WILLEMS, *schatmeester*; P. BUSCHMANN, ARTHUR CORNETTE, C. J. HANSEN, B. J. MEES, JAN VAN BEERS, J. VAN RIJSWIJCK EN I. L. VAN DOOSSELAERE, *leden*.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Brugge.

(JULI 1881 — JULI 1882).

Heden sluit de Brugsche Afdeeling van het Willems-Fonds het tiende jaar van haar bestaan. Nu ook ware het gepaste oogenblik daar om eenen blik te werpen op die tien jaren, en te zien of wel overal het Willems-Fonds aan zijne grondbeginselen is getrouw gebleven, of het wel de belofte nagekomen heeft, die zijne stichters gedaan hebben. Maar bij het opzoeken der elementen tot dusdanig overzicht, hebben wij moeten erkennen dat het onmogelijk, totaal onmogelijk is, dit alles in een bepaald getal bladzijden uiteen te zetten.

Niet een verslag, maar eene heele volledige geschiedenis wordt daartoe vereischt, daarom ook is ons Bestuur in onderhandeling getreden met het Algemeen Bestuur om de geschiedenis van ons tienjarig bestaan als uitgave van het Willems-Fonds te laten verschijnen, om aan de leden onzer Afdeeling en ook aan die der andere Afdeelingen te doen zien wat het Willems-Fonds te Brugge bewerkt heeft en nog bewerken kan. Daaruit zal blijken dat onze Afdeeling beter dan eenige andere het programma verwezenlijkt heeft, dat zij

zich voorgesteld had, dat zij hare zorgen aan alles gewijd heeft, wat volksontvoogding en vooruitgang betreft, dat zij zich, om zoo te zeggen, met het beste deel der Brugsche burgerij vereenzelvigd heeft om altijd en op ieder gebied de belangen dier oprecht Vlaamsche burgerij voor te staan, en dat zelfs uit het Willems-Fonds de wenken en het initiatief zijn uitgegaan tot de grootsche plannen, die ons heden bezig houden en van welker uitvoering de herleving onzer stad misschien afhangt.

Wij twijfelen niet of wij zullen met het Algemeen Bestuur eene overeenkomst treffen, en daarom zullen wij ons nu bepalen bij het voordragen van een eenvoudig jaarlijksch verslag.

I. — Leden en Bestuur.

In plaats van, evenals verleden jaar, eene vermindering van leden te moeten aanstippen, bestatigen wij eenen merklijken aangroei. Sedert 1 Juni 1880 hebben zich meer dan 150 leden laten inschrijven. Immers in Juni 1880 rekenden wij met Gent af op 262 leden; vóór het drukken van het Jaarboek reeds was dit getal tot 284 geklommen (zie Jaarboek 1881). Nu rekenen wij 332 leden, alhoewel zich dit jaar 56 afvalligen voordeden (waaronder 22 van verblijf veranderd zijn of overleden).

Het Bestuur, dat in de Algemeene Vergadering van October laatstleden gekozen werd, was als volgt samengesteld :

De heeren Aug. Vander Meersch, voorzitter; Graaf E. Moles Le Bailly de Serret, ondervoorzitter; Julius Sabbe, afgevaardigde tot de voordrachten; Leo Van Gheluwe, De Blandere, Raymond Seresia, Rich. D'Hont, Ir. Vander Ghinst, A. Vander Cruyssen, Van den Bossche, leden; en A. Vermast, schrijver-schatmeester.

In den loop van het jaar ging de heer D'Hont zich te

Blankenberge vestigen, waardoor ons Bestuur van een zijner ieverigste leden beroofd werd. Hij werd vervangen door den heer Karel De Flou, die zich met het inrichten der bibliotheek gelastte.

II. — Gewone Werkzaamheden. Concert-voordrachten.

Evenals gedurende de vorige jaren groeit de faam onzer maandelijksche feesten regelmatig aan; de programma's worden altijd met meer en meer zorg samengesteld, zoodat men zal eindigen met ons publiek zoodanig te bederven dat het in andere concerten geenen smaak meer zal vinden.

Onze eerste concert-voordracht greep plaats in November 1881. Eenige dagen vroeger hadden de gemeentekiezingen plaats gehad en door hun mislukken de burgerij ontmoedigd. Onze vriend de heer J. SABBE nam het op zich den moed weer op te beuren. In eene kernachtige redevoering, voor titel dragende : *Voor Brugge* legde hij den ganschen maatschappelijken en politieken toestand bloot, en waagde het op de oorzaken te wijzen, die Brugge's verval medebrengen. In roerende bewoordingen schetste hij den armzaligen toestand der : « lang gevierde maagd der rijkste van de steden. » Maar medelijden opwekken was niet voldoende, de middels moesten aangeduid worden om het systematisch verval tegen te gaan : dat zelfs was het eigenlijke doel der heele voordracht.

Na het aanduiden van eenige hulpmiddelen van minder belang, ontwikkelde de spreker een voorstel, dat mag gansch nieuw genoemd worden, ofschoon de heer J. Sabbe zelf het reeds in 1874 in eene brochure : *Het nationaal beginsel in de Vlaamsche schilderschool* geopperd had, namelijk het stichten te Brugge eener kunst-universiteit, waardoor Brugge, nu reeds zoo graag bezocht om zijne schoone gebouwen en zijne rijke verzamelingen van schil-

derijen, wel en goed eene ware kunststad zou worden, in afwachting dat de uitvoering van het ontwerp « Brugge-Zeehaven » ook het « levend » Brugge nevens het « schoone » Brugge zou doen ontstaan.

De manier, waarop de spreker zijn plan ontwikkelde, wekte bij iederen toehoorder belangstelling op.

Gedurende meer dan een uur werd met de grootste aandacht geluisterd, langzaam steeg de begeestering, en op 's sprekers oproep tot medewerking werd door een daverend handgeklap beantwoord, dat bewees, dat de zoo schoone voordracht wel de ware snaar had doen trillen en dat onze Afdeeling in haar streven tot volvoering van dit ontwerp op de Brugsche burgerij mag rekenen.

Wat het muzikaal gedeelte betreft, het stemde volkomen met de voordracht overeen. De heer J. FREMGEN, van Gent, dien wij reeds verleden jaar hadden leeren kennen, zong *Vlaanderen onze bruid, Het Lied van de Ton* en *Kerlingaland*, drie stukjes die vurig werden toegejuicht.

Voor de laatste maal werd het ons gegeven Mevr. MOINE-DE CASTER in ons concert te zien optreden. Zij zong verscheidene stukjes, waaronder voornamelijk een prelude van Bach en Gounod, met begeleiding van piano, harmonium en viool de aandacht trok. Over eenige maanden is ons de zoo verdienstelijke zangeres door eenen vroegtijdigen dood ontruikt en laat in onze rangen eene leemte die, vreezen wij, moeilijk, zeer moeilijk zal aan te vullen zijn. Haar lof herhalen en hare verdiensten nog eens ophemelen zullen wij niet doen; het zij ons genoeg nog eenen traan aan onze ieverige medewerkster te wijden.

In dit eerste concert leerden wij ook den heer QUEECKERS kennen bij de uitvoering eener groote fantazij voor viool van De Bériot. Wij wenschen den jongen toonkundige geluk, en hopen dat hij ons ook zal laten van zijnen voortgang getuige zijn.

Tusschen de twee deelen van het feest werden geschenken uitgereikt aan de leerlingen van ons athenaeum en onze middelbare school, die waren bekroond geweest in den algemeenen prijskamp van Nederlandsche taal. Het waren voor 't athenaeum : A. Vermander, 1ste prijs, 4^e klas. — C. Vande Putte, 2^e acc., 4^e klas. — R. Tacquet en A. Delobel, eervolle melding, 4^e klas. — A. Verbrugghe, 10^e acc., 3^e klas.

Voor de middelbare school : Greenhill, 7^e benoeming.

Aan den heer Fr. De Coninck, leerling van onze muziek-school, eerste in den voorloopigen prijskamp van toonzet-kunst voor dien, gezegd van Rome, werd een geschenk aangeboden, omdat hij in den prijskamp de Nederlandsche cantate had gekozen.

Onze tweede concert-voordracht was niet min prachtig. Als spreker trad de heer F. DE VEEN, schoolopziener te Brussel, op met : *De Opvoeding der vrouw*.

Bij den eersten oogslag kan dit onderwerp filosofisch en min of meer droog schijnen, maar de heer De Veen wist het met zooveel talent te ontwikkelen en zoodanig op te kleuren, dat de warmste bijval hem ten deel viel.

Voor zangers hadden wij den heer I. Mestdagh van Gent, en Mev. Britt-Deshayes. De eerste, wiens lof in meer dan een verslag neergeschreven is, zong met zijne lieve, roerende stem eene melodie : *Waar is zij heen?* en een reciet : *Van honger en koude*. Dit laatste bijzonderlijk werd op de gevoeligste wijze voorgedragen en verwierf de warmste toejuichingen.

Ook de verdienstvolle zangeres was ons niet onbekend : reeds in 1878 hadden wij haar mogen gelukwenschen en nu hadden wij het genoeg te bestatigen dat hare stem in kracht en keurigheid gewonnen heeft.

Onze twee eerste voordrachten hadden in Brugge veel van

het Willems-Fonds doen spreken; maar de palm bleef be-
waard voor de derde, die met ons 10^e verjaringsfeest moest
samentreffen.

De afgevaardigden van het Algemeen Bestuur en van de
zusterafdeelingen werden uitgenoodigd en om 12 uren
had een Congres plaats, waarin besloten werd (mits goed-
keuring van het Algemeen Bestuur) tusschen de Afdee-
lingen der provincie eene federatie te vormen om het
bewerken van ontwerpen van gezamenlijk belang te verge-
makkelijken. Zoo werden reeds aangeduid : 1° het stichten
van een orgaan voor de federatie; 2° het gezamenlijk aan-
kopen eener oxyhydrische lantaarn; 3° het stichten van
koorafdeelingen met eene zelfde streving en een zelfde
repertorium. Na den middag waren onze uitgenoodigden op
onze concert-voordracht tegenwoordig en moesten getuigen,
dat weinig of geene Afdeelingen er toe gekomen zijn zulk
publiek naar hunne feesten te lokken en die feesten met
zooveel glans te geven.

In plaats van de voordracht werd ditmaal eene vertoo-
ning van: *Een vuur onder de asche*, gegeven door de hee-
ren H. GOORJCK, F. VERNIERS en DUMONCEAU, van de Kruis-
broedersgilde van Kortrijk, met de medewerking van Mej.
R. DE TERRE, van Gent, die wij daarvoor van harte
bedanken.

Ook aan de kunstminnende familie Schoofs zijn wij on-
zen besten dank verschuldigd, voor het trio en het concert-
stuk, dat door haar zoo meesterlijk uitgevoerd werd.

Als zanger trad de heer HERREBRAND op, die met een
waar talent *Verborgene Liefde* en *Moederziel alleen* voor-
droeg. Maar een der hoofdpunten van dit concert was het
optreden van onze onlangs gevormde koorafdeeling van
juffrouwen, die als hulde aan de leden van het Algemeen
Bestuur *Aan Gent*, en daarna nog een ander koor uit-

voerde. In het eerste stuk werd zij in het refrein geholpen door onze niet oudere afdeeling van mannen, die ook het refrein zong van het *Lied van het Willems-Fonds*, waarmede de heer F. VERNIERS, van Kortrijk, het feest sloot.

Maar neen, het feest was niet gesloten. Ongeveer 100 leden vereenigden zich aan een banket, waarop de heer J. Vuylsteke, dezelfde die over 10 jaren de Afdeeling had helpen stichten, ons in name van het Algemeen Bestuur geluk wenschte en eene prachtige rede uitsprak, die wij echter uit hoofde van haren omvang hier niet durven teruggeven.

In de geschiedenis onzer Afdeeling zal, hopen wij, daarvoor wel plaats gevonden worden. Vergeten wij ook niet aan te stippen dat in ons concert zelve aan onze Afdeeling eene prachtige kroon werd aangeboden door den heer Marechal, den ieverigen schrijver van het *Van Gheluwe's Genootschap*, de jongere zuster van ons Willems-Fonds.

Onze laatste concert-voordracht was zoo prachtig niet als de derde, maar gelukte toch volkomen. In eene keurige voordracht herinnerde ons de heer J. STINISSEN, van Kortrijk, de grootsche daadzaken, die onzen reuzenstrijd der XVIe eeuw kenmerken, en gelukte er in menige overeenkomst daar te stellen tusschen die eeuw van onverdraagzaamheid en onze huidige tijden.

Het muzikaal gedeelte was bezorgd door Mej. MARIA MYMEX van Antwerpen, Mevr. SCHERINGTON, Mej. ADRIENNE S. en Mijnheer VAN ACKERE van Brugge, en eene klas onzer muziekschool. De eerste zangeres is eene der beste leerlingen van Mevr. De Give, en heeft de faam van hare leeraar staande gehouden; dat zegt genoeg. Mijnheer Van Ackere is ook een waar solist geworden en doet nog altijd snelle vorderingen; op hem steunen onze beste verwachtingen. Mevr. Sherington, eene talentvolle kunstenares, liet voor de eerste maal eene harer leerlingen, de juffrouw

ADRIENNE S... optreden en gaf ons eene goede gelegenheid om de leerlinge toe te juichen en den leeraar onzen besten dank uit te drukken, want Mevr. Sherington heeft zich in onze vier concerten telkens met de pianobegeleiding gelast en ons daardoor eenen grooten dienst bewezen.

Wekelijksche bijeenkomsten.

Dezen winter zijn onze bijeenkomsten ook wonderwel gelukt. Ziehier de lijst der behandelde onderwerpen en der sprekers :

Jozef II en zijn tijd, door R. SERESIA.

Tony Bergman, door A. VERMAST.

Multatuli, zijn leven, door J. SABBE.

Onze oude Vlaamsche liederen, door VAN KEIRSBILCK.

De telefoon, door DEN DONCKER.

Het oog en zijne ziekten, door D^r VAN DEN BOSSCHE.

Reinaert de Vos, door NICAISE.

Multatuli, zijne werken, door J. SABBE.

Onze Academie, door A. VANDER MEERSCH.

Een jaartal uit de geschiedenis (1787), door L. SERVAIS.

Eenige dichtstukjes, door D^r AM. DE VOS (WAZENAAR).

Benevens deze voordrachten werden onze bijeenkomsten ook opgeluisterd door de medewerking der heeren VAN ACKERE, VAN AKEN, DANNEELS, DE WASCH, CARLIER, die wij daarover hartelijk danken.

Dit jaar is het ons onmogelijk geweest onze tentoonstellingen van kunst en kunstig ambachtswerk voort te zetten, maar wij zijn vast besloten die weldra te hernemen en op veel grooteren voet in te richten. Dit heeft niet belet dat ons Bestuur ijverig medegewerkt heeft tot het bekomen en inrichten der groote provinciale tentoonstelling, die zoo zeer de algemeene aandacht op zich getrokken heeft: daarom

ook heeft de besturende commissie ons een prachtig diploma overhandigd.

Boekerij.

Eindelijk is dit jaar onze boekerij geopend geworden : zij telt ongeveer 600 boekdeelen, waarvan de lijst opgemaakt, maar nog niet gedrukt is. Tot nu toe zijn reeds een 200tal boeken ter lezing gegeven. Hopen wij dat ze dit jaar in vollen bloei zal geraken, en alzoo in Brugge eene beklagenswaardige leemte zal aangevuld worden.

Hier is het ook de plaats onzen hartelijksten dank uit te drukken aan den heer A. BEERNAERT, van Alveringem, die onze bibliotheek met een rijk geschenk vereerd heeft.

III. — Buitengewone Werkzaamheden.

A. LEERGANGEN. — Gedurende geheel den winter zijn in ons lokaal openbare leergangen gegeven geweest van Nederlandsche, Duitsche en Engelsche taal, namelijk, iedere week 3 uren Nederlandsch, 2 uren Duitsch en 2 uren Engelsch. Dank aan de zelfopoffering en de moeite, die zich de leeraars getroosten, zijn deze leergangen met de meeste vlijt gevolgd geworden. Bijzonder de leergangen van Duitsch en Engelsch waren druk bezocht en hebben dan ook veel goeds voortgebracht.

Daarom bieden wij hier onze openbare dankbetuigingen aan de heeren leeraars LIPPENS, DEN DONCKER en VAN DEN BERGHE (Nederlandsch), HAAG (Duitsch) en SCHOORS, DISPERSYN en LEURIDAN (Engelsch). Tevens drukken wij de hoop uit dat deze heeren ons ook voor het voortzetten van de leergangen zullen bijblijven en alzoo eene der belangrijkste punten van ons programma zullen helpen vervullen.

De heer J. SABBE had zich ook aangeboden om eenen uitgebreiden en volledigen leergang van Nederlandsche geschiedenis te geven, maar de avonden waren reeds allen bezet. Dit jaar zal de noodige tijd voor dien leergang ook wel gevonden worden.

B. — De Gemeenteraad van Brugge heeft door het laten vallen van eenen leergang van piano en solfege in de muziekschool eene leemte daargesteld, die ons Bestuur kost wat kost wilde aanvullen. Dank aan de medewerking van MEVR. SHERINGTON, leeraar van muziek in de normaalschool, zijn wij er in gelukt. In de maand December reeds is in ons lokaal een leergang van muziek geopend voor juffrouwen. Tot nu toe telt die leergang ongeveer 30 leerlingen, aan wie ongelukkiglijk maar drie uren per week les kan gegeven worden; maar wij hopen dat na den zomer dit getal uren merkkelijk zal kunnen vermeerderd worden. Reeds nu heeft die leergang veel vrucht gedragen en de algemeene goedkeuring verworven.

C. KOORAFDEELING. — In ons Congres was voorgesteld geworden in iedere Afdeeling eene koorsectie te vormen: al deze vereenigingen zouden een zelfde repertorium bezitten en in eene gegevene richting voortwerken. Onmiddellijk hebben wij trachten handen aan het werk te leggen om de onze tot stand te brengen. Dank aan den ijver van den *Vlaamschen liberalen Bond* (een uitspruitsel van het Willems-Fonds) heeft eene samensmelting plaats gehad van eenige liberale zangmaatschappijen, waaraan wij ons dan ook gereedelijk hebben aangesloten. Wij twijfelen niet of de *Vlaamsche liberale Bond* zal van ons de taak overnemen die nieuwe koorafdeeling zoo te leiden, dat zij, zoo voor taal als voor kunst aan de principen van het Willems-Fonds getrouw blijve. Zoo ons voorstel van het Congres bijval geniet, ware er middel op een gegeven oogenblik al

onze muzikale elementen bijeen te brengen en iets grootsch uit te voeren; misschien zouden wij er alzoo in gelukken voor een groot deel van de muzikale beweging meester te worden om ze bij de Vlaamsche Beweging te voegen.

Zoohaast mogelijk zal ook onze koorafdeeling voor juffrouwen gevormd worden.

D. BREIDEL-COMMISSIE. — In deze commissie is ons Willems-Fonds vertegenwoordigd geweest door den heer *R. Seresia*.

E. BRUGGE-ZEEHAVEN. Ook aan deze levensquaestie heeft ons Bestuur al zijne zorgen gewijd. Nu juist is die zaak in eenen toestand geraakt, die mag aanmoedigend genoemd worden, al willen velen dit niet begrijpen. In alle geval, telkens de gelegenheid zich voordeed, waren onze vrienden immer de eersten, die ze tegenover iedereen wisten te verdedigen.

IV. Geldelijke toestand.

Het eenvoudig neerleggen der rekening zal bewijzen dat sinds lang niet een Bestuur in zoo voordeelige omstandigheden zijn mandaat heeft zien eindigen.

Rekening voor het dienstjaar 1881-1882.

MIDDELEN.

A. Gewone middelen.

	Voorzien.	Onvangen.
Aandeel in de bijdragen der leden . . . f.	768 00	fr. 905 00
Bus in het lokaal en schaal in de concertvoordrachten "	60 00	" 120 40
Vergoeding van het Algemeen B.stuur voor verzending van uitgaven . . . "	75 00	" 107 62

B. *Buitengewone middelen.*

Overschot der vorige rekening . . .	fr.	45 54	fr.	45 54
Buitengewone toelagen van het Algemeen Bestuur :				
a) Voor de gewone werkzaamheden der Afdeeling	"	100 00	"	100 00
b) Voor de volksbibliotheek der Afdeeling	"		"	100 00
c) Voor de openbare leergangen der Afd.	"		"	200 00
Anonieme gift	"		"	100 00
Vershillige ontvangsten	"		"	131 45
Totaal der middelen	fr.	1048 54	fr.	1810 01

LASTEN.

A. *Gewone lasten.*

	Voorzien.	Uitgegeven.
Lokaalhuur	fr. 30 00	fr. 83 36
Concert-voordrachten, feesten, wekelijk-sche bijeenkomsten	" 725 00	" 810 76
Bode	" 125 00	" 125 00
Bestuurkosten	" 50 00	" 54 55
Gewoon crediet van de volksbibliotheek	" 100 00	" 54 55

B. *Buitengewone lasten.*

Onvoorziene uitgaven (achterstallige rekeningen, jaarwedden voor muzieklessen, enz.)	fr.	100 00	fr.	461 53
Afkorting op de fr. 624.88 nog te betalen aan het Algemeen Bestuur van de bijdragen der leden voor 1880	"	200 00	"	200 00
Buitengewoon crediet voor de volksbibliotheek	"	100 00	"	141 25
Totaal der lasten	fr.	1430 00	fr.	1931 00

Uitgaven	fr. 1931 00
Ontvangsten	„ 1810 01
Schijnbaar te kort . . .	fr. 120 99
Nog te betalen aan het Algemeen Bestuur van de bijdragen van 1880 . . .	„ 424 88
Wezenlijk te kort. . . .	fr. 545 87

Ware het niet geweest dat zich dit jaar vele achterstallige rekeningen hebben opgedaan, die toch niemand voorzien kon, en waarvan wij de verantwoordelijkheid niet kunnen noch willen dragen, zouden wij in plaats van het voorziene *te kort*, met een *boni* hebben mogen sluiten.

Dit jaar zal zulks zich niet kunnen voordoen, daar nu de toestand volkomen gezuiverd is, en iedereen hem kan kennen; daarbij heeft ons de Bestendige Deputatie van den Provincialen Raad eene toelage beloofd van 400 fr. om ons in onze werkzaamheden aan te moedigen (1). Wij gelooven dat dit feit alleen zou voldoende zijn om te bevestigen dat ons Willems-Fonds in Brugge met rassche schreden vooruitgaat. De vriendenkring van over tien jaar, samengesteld uit een tiental mannen, is aangewassen en opgegroeid en de eerste en belangrijkste kring van Brugge geworden. En hoe kan het ook anders! Ons doel is te grootsch en te verheven, opdat niet ieder ware Vlaming, ieder kunstenaar, ieder volksvriend, ieder medestrever naar volksontvoogding en vrijmaking ons doel begripe en zich met ons vereenige. Veel is nu reeds gewonnen, maar veel blijft nog te verrichten; er mag nog niet « Victorie! » geroepen worden; maar wat wij nu reeds bekomen hebben, moet ons

(1) Deze toelage is uitsluitend bestemd tot het ondersteunen en uitbreiden van den muzieklêergang.

bewijzen dat wij op den rechten weg zijn, moet ons aanmoedigen om wakker voort te strijden met het oog op ons eenige, verhevene doel : EEN VRIJ VLAANDEREN!

De Schrijver,
A. VERMAST.

De Voorzitter,
AUG. VAN DER MEERSCH.

Bestuur der Afdeeling Brugge voor 1882-1883.

AUGUST VAN DER MEERSCH, *voorzitter*; Graaf EMIEL MOLES LE BAILLY-DE SERRET, *ondervoorzitter*; A. VERMAST, *schrijver-schatmeester*; JULIUS SABBE, *afgevaardigde tot de concert-voordrachten*; CORN. DE BLANDERE, D^r VAN DEN BOSSCHE, IR. VAN DER GHINST, LEO VAN GHELUWE, RAYM. SERESIA, A. C. VAN DER CRUYSSSEN, K. DE FLOU, D^r DE MEYER, L. DE PAEPE en L. HINDERYCKX, *leden*.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Brussel.

(JUNI 1881 — JUNI 1882).

Dit jaar is vast niet zonder vrucht geweest voor de zaak, die wij voorstaan en behartigen. Doch mogen wij ons, te recht, verheugen over eenen goeden oogst, niet minder ernstige redenen hebben wij ons te verblijden over al het goede en nuttige dat, met vlijt, werd gezaaid. Al zien wij geen einde aan onze taak, al kunnen wij het veld, — aan welks bearbeiding en ontginning wij ons leven wijden, — met het oog des geestes niet omvatten, toch schenkt het bewustzijn van, in trouwe, onzen plicht te bebben volbracht, een onwaardeerbaar genot. Iets echter verschaft hier, boven alles, geluk, omdat het voor het tegenwoordige zóó